

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Сутність та етика епохи штучного інтелекту»

Рівень вищої освіти	Третій (освітньо-науковий)
Освітня програма	Філософія
Тривалість викладання	4-й семестр (7 чверть)
Заняття:	2025 -2026 н.р.
Мова викладання	українська
Кафедра, що викладає	Філософії і педагогіки

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП» <https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7051>

Консультації: за окремим розкладом, погодженим зі здобувачами вищої освіти, ауд. 1/116, онлайн-консультації на платформі MS TEAMS

https://teams.microsoft.com/l/team/19%3Ar58ay96y26WwP8zZ3_5QAOI9kWhAZYRF1XKR-qEcwo1%40thread.tacv2/conversations?groupId=8f476e21-a28b-4dd6-bcd4-a0066d7a923b&tenantId=6cbb82a7-8f8b-4e21-8922-e8dd1f03e636

Інформація про викладача:

	Жадяєв Денис Володимирович (лекції та практичні)	Кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії і педагогіки
	Персональна сторінка	https://filosof.nmu.org.ua/ua/J%20D%203.php?clear_cache=Y
	Email:	Zhadiaev.d.v@nmu.one

1. Анотація до курсу

«Сутність та етика епохи штучного інтелекту» – дисципліна, що спрямована на отримання або закріплення знань здобувача щодо використання технологій в освітньому, дослідницькому та повсякденному житті. Її матеріал спрямовано не тільки на огляд відомих речей, а й, передусім, на виявлення переваг саме людини у світі та ринку праці, де, наприклад, володіючи декотрими знаннями про штучний інтелект (ШІ) фахівець цілком і достатньо розумів свої переваги перед технологіями, а отже, і знаходив ті можливості, при яких на нього завжди міг би бути попит у суспільстві.

Термін «етика» у назві показує саме наявність «відносин», взаємодію людини та машини, різних видів ШІ, їх переваг та обмеженості. Дисципліна, як протиположність можливостям ШІ, розкриває особливості теорії пізнання (епістемологія/гносеологія), яка в свою чергу підкреслює переваги людини, як саме творчого, а не «генеративного» начала, а також те, як впоратися (to manage) з новими викликами, які людина не могла знати раніше, як-от присутність та підтримка аканту он-лайн, публічність, звуження категорій простору у глобальному масштабі до он-лайн середовища, вміння ефективно розподіляти свій час (time management) підтримуючи психологічно здоровий ритм роботи і відпочинку всупереч принципам максимального прибутку та конкуренції.

2. Мета за завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Сутність та етика епохи штучного інтелекту» – формування знань у здобувачів щодо використання сучасних технологій доповненої реальності (AR), віртуальної реальності (VR), породжувального штучного інтелекту (generative AI) та етичних проблем, пов'язаних з використанням технологій, як-от «дегуманізація» навчального процесу, «пожиттєвий вхід» (life-logging), явище «цифрового розділення» (digital divide) та того, як впоратися з цими та новими явищами «цифрового відволікання» з метою підвищення продуктивності в освітньому процесі та науковому дослідженні за допомогою «позитивного обчислювання» та позитивної психології.

Завдання курсу:

- Окреслити коло найпоширеніших проблем філософського (епістемологічного та етичного) характеру, пов'язаних з використанням ШІ;
- отримати навички щодо запобіганню «дегуманізації» цифрового середовища (цифрове відволікання, роз'єднанність, проблеми педагогіки);
- підтримати та розвинути навички з цифрової грамотності та вміння їх використовувати ефективно та з вигодою, опанувати термінологію цифрового середовища та ШІ.

3. Результати навчання:

- Розуміти логіку роботи платформ штучного інтелекту та додатків;
- Вміти знаходити переваги «гуманізованого» підходів у освіті та дослідженні та вміти доповнювати його використанням переваг технології;
- Вміти використовувати навички викладання та сучасних технологій на практиці у нових умовах, вміти опановувати нове у цифровому середовищі.

4. Методи навчання

Обговорення – здобувачі активно діляться набутим досвідом та домінують питання відкритого типу.

Лекція-візуалізація – здобувачі мають нагоду засвоювати інформацію зоровим шляхом (слайди, відео), яка полегшує процес надто абстрактного мислення.

Семінар-дискусія – при достатньому рівні підготовки здобувачів, може

використовуватися такий метод, адже він допомагає уникнути «монологічності» викладання і при якому авторитет викладача замінюється на допитливість та ініціативу самих здобувачів, що мотивує продовжувати поглиблювати знання.

Семінар-тренінг – в ході постановки проблеми протягом семінару розвиваються аналітичні навички і набувається якісно новий результат навчання.

Міні-лекція – здобувачі отримують первинні знання з предмету лекції, розуміють сутність постановки проблеми.

Проблемна лекція – в ході такої лекції позиція слухачів змінюється з «пасивного» засвоєння на «активне» дослідження. Перевага такого методу у тому, що він «знімає» авторитаризм (та «авторитет») і є природньо-філософським, тобто, прямо протилежним формам якогось ідеологічного засвоєння, адже слухачі орієнтуються не на імена відомих філософів, а саме на ті проблеми, які вони вирішували. Метод позитивно відображається на розподілі балів при подальшому проведенні семінарів, адже здобувачам стає очевидним хто з них і наскільки проявляв активність, а відтак, хто – скільки заслуговує балів.

Лекція-діалог – крім питань, здобувачі можуть висловлювати свої точки зору. Викладач пропонує тему, вводить в суть предмету і задає питання, які можуть спонукати та розвивати діалог.

Семінар-«мозковий штурм» - заохочується висловлювання думок всієї групи, забороняються насмішки (навіть при вочевидь нелогічних ідеях), спонукає атмосфері змагальності але, водночас, з іншого боку – співробітництву.

5. Структура курсу

6. За видами навчальних занять при вивченні дисципліни є лекції та практичні заняття:

Назви змістових модулів і тем	
Змістовий модуль 1	Чверть
Тема 1. Найпоширеніші проблеми, пов'язані з використанням технології. 1.1 «Ціна» за переваги 1.2 Приватність, безпека, етика у цифровому	7 чв.

середовищі. 1.3 Цифровий «безлад».	
<i>Тема 2.</i> Проблема «дегуманізації» цифрового середовища 2.1 Ефект цифрового відволікання. 2.2 Явище «цифрової роз'єднаності». 2.3. Проблеми у педагогіці. 2.4. Гуманізація використання технологій.	7 чв.
<i>Тема 3.</i> Позитивна психологія 3.1. Необхідність цифрової грамотності. 3.2. Розвиток цифрового добробуту. 3.3. Гуманізація навчального простору. 3.4. Вміння використовувати дані позитивно.	7 чв.
<i>Тема 4.</i> Мережі, алгоритми, приклади використання ШІ 4.1. Термінологія цифрового середовища та ШІ. 4.2. Алгоритми замість почуттів як дискретний «сурогат» континуального. 4.3. Генератори голосу, зображень та текстів.	7 чв.
<i>Тема 5.</i> Функції ШІ в якості допоміжних засобів 5.1 Зведення даних для заявок, супроводжувального листа, резюме. 5.2. Функції виправлення помилок у текстах. 5.3. База знань ШІ Consensus.	7 чв.
<i>Тема 6.</i> Практичні навички використання ШІ 6.1. Перетворення відео у текст. 6.2. Створення тестів зі складної бази навчального матеріалу. 6.3. Робота з презентаціями за допомогою ШІ.	
Практичні заняття	
<i>Тема 7.</i> Етика та право у цифровому середовищі: принципи.	7 чв.
<i>Тема 8.</i> Відомі випадки правових проблем. Вади та переваги технології у контексті категорії творчості. Принципи роботи алгоритмів та творчість людини. Проблеми створення цифрових копій відомих	7 чв.

осіб.	
<i>Тема 9.</i> Врегулювання етичних та правових проблем використання технологій. Україна та декларація щодо безпеки використання ШІ.	7 чв.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова	Інституційна
90...100	відмінно / Excellent
74...89	добре / Good
60...73	задовільно / Satisfactory
0...59	незадовільно / Fail

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з навчальної дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної роботи складатиме не менше 60 балів. Нижча оцінка вважається академічною заборгованістю, що підлягає ліквідації відповідно до Положення про організацію освітнього процесу НТУ «ДП».

Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку), то він складає залік / екзамен. Залік відбувається у формі письмової залікової роботи на основі пройденого матеріалу. Екзамен складається з тестових завдань на основі пройденого матеріалу за рік навчання.

Теоретична частина	Практична частина	Бонус	Разом
0	100	0	100

Практична частина оцінюється за результатами здачі контрольної тестової роботи, яка містить 40 запитань, з 40 тестових запитань.

Кожний тест має один правильний варіант відповіді. Правильна відповідь на запитання тесту оцінюється у 1 бал.

Правильна відповідь на відкрите запитання оцінюється у 25 балів. Відкриті запитання оцінюються шляхом зіставлення з еталонними відповідями. Максимальна кількість балів за ККР: 100

6.3. Поточна успішність складається з успішності виконання завдань за кожною темою, що виконуються під час практичних занять або на платформі Moodle, кожне завдання максимально оцінюється у 100 балів. Отримані бали за

практичні заняття додаються, вираховується середній загальний бал і він є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

6.4. За дисципліною передбачені такі методи поточного оцінювання: тестування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі виконання завдань самостійної роботи, обговорення та взаємооцінювання студентами виконаних індивідуальних завдань.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". <http://surl.li/alvis>

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту. Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4 Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може опротестувати виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.5. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Про викладача або особисто, або через старосту.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням з керівником курсу.

7.6. Бонуси.

Студенти, які регулярно відвідували заняття (мають не більше двох пропусків без поважних причин), отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.7. Участь в анкетуванні.

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освіти буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни.

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Humanizing Technology in Language Learning and Teaching (2024). Oxford University Press. [PDF]. ELTOC. Chapter 8, block 1. ELTOC Toolkit. https://oup.pagetiger.com/ELTOC-Toolkit/chapter-8?dm_i=5OKF,10D53,61V9XT,4K3E1,1
2. McCrary, A. AI Tools and Chat GPT for Educators & Teachers. UDEMY Course [Електронний ресурс].

Додаткові

1. Бардаш Л. Що ж таке генеративний AI? Та як все починалось [електронний ресурс]. https://ko.com.ua/shho_take_generativnij_ai_143770
2. Штучний інтелект: Писати п'єси Шекспіра допомагав співавтор. Економічні новини [електронний ресурс], 2019.
3. Штучний інтелект показав, як виглядатимуть діти принца Вільяма та Кейт Міддлтон коли виростуть. Економічні новини (2023) [електронний ресурс].
4. Taylor, M., Fan, Shelly (2029). Will AI replace US? Thames and Hudson.